

Samsun ve Bazı Civar İllerin Rhopalocera (Lepidoptera) Faunasının Tespiti Üzerine Çalışmalar

Ümit AVCI

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Gelemen SAMSUN

Geliş Tarihi : 30.04.2002

ÖZET: Samsun ve civar illerde 1998-2001 yıllarında yapılan bu çalışmada, Papilionidae familyasından 3, Pieridae'den 16, Nymphalidae'den 17, Satyridae'den 15, Lycaenidae'den 41 ve Hesperidae familyasından 13 olmak üzere toplam 105 tür tespit edilmiştir. Avrupa'da kırmızı listede yer alan türlerden 14'ü yörede saptanmış, ancak popülasyonları düşük bulunmuştur. Tespit edilen türlerden birkaçı hariç diğerlerinin de genelde popülasyonlarının düşük olduğu ve gelecek yıllar içinde nesillerinin tehlikede olabileceği ihtimali mevcuttur. Türlerin habitatları, dağılımları ve olanaklar ölçüsünde buldukları rakımlar verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Rhopalocera, fauna, habitat, Samsun

Studies on The Rhopalocera Fauna of Samsun and Some Neighbouring Provinces

ABSTRACT: This faunal study was carried out in Samsun and neighbouring provinces during 1998-2001. Three species in the family Papilionidae, 16 in Pieridae, 15 in Satyridae, 17 in Nymphalidae, 41 in Lycaenidae and 13 in Hesperidae, totally 105 species were recorded from various localities of the research area. Fourteen species, that listed in European red list, have low population. Except few species the rest of the species have also very low population. Even though, several species they could be listed as endangered species. Habitat, distribution and available altitudes of each species were indicated.

Key words: Rhopalocera, fauna, habitat, Samsun

GİRİŞ

Samsun ilinin topoğrafik yapısı ve iklim koşulları flora ve faunayı olumlu yönde etkilemektedir. Sahilden itibaren Akdağ'da 2000 metreye ulaşan rakım farkı, gerek kültür bitkileri gerekse yabancı bitkiler bakımından zengin bir çeşitliliğe neden olmaktadır. Bu durum, beraberinde zengin bir böcek faunasını getirmektedir.

Yabancı ülkelerden gelen bilim adamları, ülkemizin kelebek faunasını yoğun bir şekilde araştırmaktadır. Nitekim, Hesselbarth et al. (1995) değişik Avrupa ülkelerinden çok sayıda profesyonel ve amatör bilim adamının katılımı ile yaklaşık on yıllık bir çalışma sonunda 2000 sayfanın üzerinde üç ciltlik eser oluşturmuş, 500'e yakın tür ve alttür saptamışlardır. Ülkemizdeki gündüz kelekleri ile ilgili yerli araştırmacılar tarafından yapılan fauna ve sistematik çalışmalar arasında Öktem (1962, 1963), Kansu (1961, 1963), Koçak (1975, 1976, 1977, 1979, 1986, 1989, 1990, 1992), Avcı ve Özbek (1996a, 1996b) dikkati çekmektedir. Kendi faunamızın tespitinde yerli araştırmacıların yapacağı çalışmalar oldukça önem taşımaktadır.

Geçtiğimiz yüzyılın son yarısında yapılan düzensiz pestisit kullanımı, çayır ve mera alanlarının sürülerek tarıma açılması, aşırı ve düzensiz otlatmalar, bazı yanlış tarımsal uygulamalar, ormanların tahribatı ve anız yakmalar sonucu bazı kelebek türlerinin popülasyonları azalmış ve yok olmanın eşiğine gelmişlerdir. Nitekim, keleklerle ilgili Avrupa kırmızı listesinde (Anonymous, 2002), ülkemizde 50 gündüz kelebeği türünün neslinin tehlikede olduğu bildirilmiştir. Yine Samsun ve Amasya illerinde yer alan Akdağ'da yapılan

çalışmada bazı bitki ve böcek türlerinin nesillerinin yok olduğu ifade edilmiştir (Avcı, 1999).

Samsun ve civarındaki bazı illerde hangi Rhopalocera türlerinin olduğu, yoğunlukları ve habitatlarının ortaya konulması ve bu illerde kelebek türleri ile ilgili yapılacak biyolojik, ekolojik ve keleklerin korunması çalışmalarının temelini oluşturmak amacıyla bu araştırma planlanmıştır. Ayrıca bu çalışma ile Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün Böcek Müzesi'nin zenginleştirilmesi de amaçlanmıştır.

MATERYAL METOT

Kelebek örnekleri, 1998-2001 yıllarında Samsun ve Amasya İllerinden yaz aylarında vejetasyon periyodu boyunca, yoğun olarak da Akdağ ve çevresinden, diğer yakın illerden ise zaman zaman gidilen seyahatlerde atrapla yakalanmış ve siyanürlü öldürme şişesinde öldürülmüştür. Akdağ'da kelebek örnekleri dere içlerinden, orman içi ve kenarlarındaki nispeten korunmuş vejetasyonlardan toplanmıştır. Örnekler, kelebek zarflarında laboratuara getirilmiş, toplamada keleklerin habitatları ve mümkünse buldukları rakım kaydedilmiştir. Bir kaç kelebek türü de tırtıllarının kültüre alınmasıyla elde edilmiştir. Örnekler, iğnelenip gerilerek teşhise hazırlanmıştır. Teşhislerde, Pierce ve Beirne (1968), Higgins ve Riley (1970), Higgins (1975), Koçak (1977), Chinery (1989) ve Avcı (1993)'den yararlanılmıştır. Erkek örneklerin abdomenleri %10'luk KOH içerisinde bekletilerek genitalyaları çıkartılmış ve teşhiste kullanılmıştır. Cinslerin tip türleri Hemming (1967)'den alınmıştır. Teşhisi yapılan örnekler müze

materyali olarak Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Samsun'da muhafaza altına alınmıştır.

Araştırma Alanının Coğrafik ve İklim Özellikleri

Araştırmanın yoğun olarak yürütüldüğü Akdağ, Karadeniz sahilinin yaklaşık 82 km güneyinde ve denize paralel olarak doğu-batı istikametinde uzanan bir dağ silsilesidir. Akdağ'ın doğusunda Taşova, batısında Suluova, güneyinde Amasya ve kuzeyinde ise Ladik bulunmaktadır. En yüksek noktası 2065 m rakımlı Kocacık tepesidir. Ayrıca kuzey kısımlarında 1800-1900 m rakımlı birçok tepe bulunmaktadır. Akdağ ve civarına aralık ayından itibaren yoğun kar yağışı olmakta ve kışın yaklaşık 3-5 ay karla kaplı bulunmaktadır. İlkbaharda bu karlar erimekte, ancak Akdağ'ın kuzey yamaçlarında yer alan bazı çöküntülerde temmuz ayına kadar kar kütleleri kalmaktadır. Temmuz ve ağustos ayları güneşli geçmekte sıcaklık kuzeyden güneye doğru değişmekle birlikte yer yer 30-32 C°'i bulmaktadır. Akdağ'ın kuzey yamaçlarında yer yer 1600-1650 m rakıma kadar meşe (*Quercus* sp.), kayın (*Fagus* sp.) ve bazı yabancı meyve türleri bulunmaktadır. Daha yüksek kısımlarda ise muhtelif mera bitkileri mevcuttur. Akdağ'ın güney kesimlerinde çam (*Pinus* sp.) meşe (*Quercus* sp.), geven (*Astragalus* sp.), değişik küçük çalılıklar ve muhtelif mera bitkileri bulunmaktadır.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

Samsun ve civar illerde yapılan bu çalışmada, Papilionidae'den üç, Pieridae'den 16, Nymphalidae'den 17, Satyridae'den 15, Lycaenidae'den 41 ve Hesperidae familyasından 13 olmak üzere toplam 105 tür tespit edilmiştir.

PAPILIONIDAE

Cins: *Iphiçlides* Hubner, [1819]

Tip Tür: *Papilio podalirius* L., 1758

Iphiçlides podalirius (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı 1.VI.2001, 1♂, 1♀. SAMSUN: Ladik, B.Kızıoğlu, 1150 m, 15.VII.1998, 1♀, 1♂; Hamamayağı, 8.VIII.1999, 1♂. Habitat: Orman içlerindeki açık alanlarda bulunmaktadır. Hakim bitki örtüsü meşe (*Quercus* sp.), kayın (*Fagus* sp.), yabancı elma (*Malus* sp.), yabancı armut (*Pirus* sp.), yabancı erik (*Prunus* sp.)'ten oluşmaktadır.

Cins: *Papilio* L., 1758

Tip tür: *Papilio machaon* L., 1758

Papilio (s.str.) *machaon* L., 1758

İncelenen materyal: AMASYA: Aydınlık, 20.VIII.1998, 1♂; Boğazköy, 30.VII.1998, 1♂. KASTAMONU: Tosya, 10.VI.2000, 1♀, 1♂.

Habitat: Örnekler tarla kenarlarındaki küçük çalılıklardan toplanmıştır. Tosya'daki iki örnek larva kültüründen elde edilmiştir.

Cins: *Zerynthia* Ochsenheimer 1816

Tip tür: *Papilio hypsipyle* Fabricius, 1777

Zerynthia(*Allancastris*) *cerisyi* (Godart, 1822)

İncelenen materyal: SİNOP: Boyabat, Bürüklü, 1500 m, 20.V.2000, 1♂.

Habitat: Örnek yabancı otların yoğun olduğu buğday tarlasından alınmıştır.

PIERIDAE

Cins: *Anthocharis* Boisduval, Rambur & Graslin [1833]

Tip tür: *Papilio cardamines* L., 1758

Anthocharis cardamines (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik-Suluova yolu 6. km 1.VI.2001, 950 m 1♂, 1♀; B. Kızıoğlu yaylası, 1450 m, 25.VI.1991, 1♂, 1♀.

Habitat: Örnekler *Fagus* sp. ve *Quercus* sp.'den oluşan ormanların içindeki açık alanlardaki vejetasyonun üzerinden alınmıştır.

Cins: *Aporia* Hübner [1819]

Tip tür: *Papilio crataegi* L., 1758

Aporia (s. str.) *crataegi* (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası 23.VII.1998, 1♂; B. Kızıoğlu, 4.VIII.1999, 1♂; Ladik, Suluova yolu 6. km, 1.VI.2001, 1♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1999, 1♂; Gümüşhacıköy, 25.V.2000, 1♀.

Habitat: *Prunus* sp. ve *Malus* sp.'lerin bulunduğu orman kenarlarından toplanmıştır. Bu türün tırtıllarının bazı meyve ağaçlarında beslendiği bilinmektedir.

Cins: *Pieris* Schrank, 1801

Tip tür: *Papilio brassicae* L., 1758

Pieris (s.str.) *brassicae* (L., 1758)

Araştırma sahasında, sahilden 2065 m rakıma kadar bulunan yaygın bir türdür. Yörede tırtıllarının kültür krusiferlerinden lahana, brokkoli ve kolzada, yabancı bitkilerden *Sinapis arvensis* de beslendiği tespit edilmiştir. Kültür bitkilerinde zaman zaman mücadeleyi gerektirecek yoğunluğa ulaşmaktadır. Kelebek Samsun'da sahilde mart ayından itibaren uçmaya başlamaktadır. Sahilde verdiği döl sayısı 3 veya 4 olarak tahmin edilebilir. Gelemen'den toplanan larva kültüründen *Cotesia glomeratus* (Hym.: Braconidae) ve *Hyposeter ebeninus* (Hym.: Ichneumonidae) parazitoitleri elde edilmiştir. Bu iki parazitoitin birlikte etkinliği % 70'lere kadar çıkmaktadır.

Pieris (*Artogeia*) *rapae* (L., 1758)

Yörede yaygın ve yoğun olarak bulunan bir diğer kelebek türüdür. Kolza, brokkoli ve lahana gibi krusiferler üzerinden tırtıllar toplanmış ve kelekler elde edilmiştir. Kelebekler Gelemen'de mart ayından kasım ayına kadar uçmaktadır. Tırtılları krusiferlerde yer yer ekonomik düzeyde zararlı olmakta ve mücadeleyi gerektirmektedir. *P. brassicae* ve *P. rapae* türlerinin Erzurum'da da önemli lahana zararlısı oldukları vurgulanmaktadır (Avcı ve Özbek, 1990).

***Pieris (Artogeia) napi* (L., 1758)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 16.VI.1999, 1♂, 26.VI.1999, 1♂, , 8.VIII.1998, 1♂, 20.VIII.1998, 1♀, 1♂; 30.IX.1998, 30.X.2000, 1♂, 1♀; Ladik, B. Kızıoğlu 1.VII.1998, 1♂, 2♀♀, 4.VII.1998, 2♂♂, 2♀♀, 16.VII.1998, 1♂; Aktaş yaylası, 14.VII.1998, 1♂; Soğanlı, 12.VII.1998, 1♂, 1♀. AMASYA: Çakallar, 15.VIII.1998, 1♂. KASTAMONU: Tosya, 25.V.2000, 1♂.

Habitat: Örnekler açık alanlarda vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde yabancı krusiferler üzerinden toplanmıştır.

***Pieris (Artogeia) mannii* (Mayer, 1851)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 8.VIII.1998, 2♀♀.

Habitat: Örnekler vejetasyonun iyi geliştiği bir alandan toplanmıştır.

***Pieris (Artogeia) ergane* (Geyer, [1928])**

İncelenen materyal: AMASYA: Çakallar, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Örnek meyve ağaçları ve küçük çalılıkların bulunduğu alandan toplanmıştır.

Cins: *Pontia* Fabricius, 1807

Tip tür: *Pontia dablidice* L., 1758

***Pontia dablidice* (L., 1758)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 9.VII.1998, 1♀. AMASYA: Akdağ, 1.VII.1998, 1♂, 20.VIII.1998, 1♂; Kapaklı, 30.VII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♂, 2♀♀; Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Örnekler vejetasyonun iyi geliştiği yerlerden toplanmıştır.

***Pontia chloricide* (Hübner, [1813])**

İncelenen materyal: KASTAMONU: Tosya, 25.V.2000, 1♂. ÇORUM: Osmancık, 28.V.2001, 1♀.

Habitat: Örnekler küçük çalılıkların olduğu alandan toplanmıştır.

Cins: *Colias* F., 1807

Tip tür: *Papilio hyale* L., 1758

***Colias crocea* (Fourcroy, 1785)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 9.VII.1998, 1♂, 20.VII.1998, 1♂, 18.VII.1999, 1♂; Ladik, B. Kızıoğlu, 10.VIII.1999, 2♂♂; Aktaş yaylası, 12.VIII.1998, 2♂♂; Ladik yaylası, 1750 m 23.VII.1998, 1♀. AMASYA: Akdağ, Karakise, 5.VII.1998, 1♂; Kışlacık, 15.VII.1998, 1♂; Kapaklı, 11.VII.1998, 3♂♂, 30.VII.1998, 2♂♂; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 1♂; Zeyfe, 5.VII.1998, 1♂, 23.VII.1998, 1♀, 1.VI.2001, 1♂; Ormanözü, 20.VIII.1998, 1♀; Kocacık tepesi, 2065 m 20.VIII.1998, 1♀; Verici yolu 20.VIII.1998, 1♂, 1♀; Taşova, Destek boğazı, 17.VIII.1998, 2♂♂; Destek, Çaydibi, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Araştırma alanında yaygın ve yoğun bulunan bir türdür. Genellikle vejetasyonun iyi geliştiği Leguminosae familyası bitkileri üzerinden toplanmıştır.

***Colias alfacariensis* Ribbe, 1905**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.1998, 1♂; Kapaklı, 30.VII.1998, 1♂; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Akdağ verici yolu, 20.VIII.1998, 1♂, 1♀.

Habitat: Örnekler geven (*Astragalus* sp.)'lerin yoğun olarak bulunduğu habitatlardan toplanmıştır.

***Colias hyale* (L., 1758)**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 1♂; Karakise, 10.VII.2001, 1♂. KASTAMONU: Tosya, 29.VI.2001, 1♂.

Habitat: Kelebekler, *C. alfacariensis* ile aynı habitatlardan toplanmıştır.

Cins: *Gonopteryx* Leach, 1815

Tip tür: *Papilio rhamnii* L.

***Gonopteryx (s.str.) farinosa* (Zeller, 1847)**

İncelenen materyal: Gelemen'de mart ayında uçmaya başlamaktadır. SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası, 13.VII.1998, 1♂. AMASYA: Kale, 15.VII.1998, 1♂, 1♀; Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 1♂; Taşova, Destek boğazı, 14.VII.1998, 2♀.

Habitat: Özellikle güneşli ve sıcak günlerde hızlı uçan bir kelebek türüdür. Vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde görülmektedir.

***Gonopteryx (s.str.) rhamnii* (L., 1758)**

İncelenen materyal: AMASYA: Kışlacık, 15.VII.1998 1♀; Destek boğazı, 15.VII.1998 1♂; Destek Çaydibi 15.VII.1998 1♂.

Habitat: Örnekler orman kenarlarından toplanmıştır.

Cins: *Leptidea* Billberg, 1820

Tip tür: *Papilio sinapis* L., 1758

***Leptidea sinapis* (L., 1758)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu 1.VII.1998, 2♀♀; Aktaş yaylası 14.VII.1998, 2♀♀. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 1♀, 1♂, 10.VII.2001, 1♀. SİNOP: Gerze, 24.VI.2000, 1♀.

Habitat: Örnekler orman kenarlarındaki açık alanlardan toplanmıştır.

***Leptidea duponcheli* (Staudinger, 1871)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 12.VIII.1998, 1♀. AMASYA: Kapaklı, 1.VIII.1998, 1♂; Kale, 15.VII.1998, 1♂; Çakallar, 15.VII.1998, 1♂; Aydınlık, 20.VIII.1998, 1♂. ÇORUM: Osmancık, 28.V.2001, 1♂.

Habitat: Kelebekler çalılık alandan toplanmıştır.

NYMPHALIDAE

Cins: *Limenitis* Fabricius, 1807

Tip tür: *Papilio populi* L., 1758

Limenitis reducta Staudinger, 1901

İncelenen materyal: AMASYA: Çakallar, 15.VII.1998, 1♂. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 1♂.
Habitat: Örnekler ağaçlık ve çalılık alandan toplanmıştır.

Cins: *Nymphalis* Kluk, 1802

Tip tür: *Papilio polychloros* L., 1758

Nymphalis polychloros (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu 1.VIII.2000, 1♂, 1♀.

Habitat: Örnekler çalılık ve söğüt (*Salix* sp.) ağaçlarının olduğu habitattan toplanmıştır.

Cins: *Inachis* Hubner

Tip tür: *Papilio io* L., 1758

Inachis io (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 22.VII.1998, 5♂♂, 4♀♀; Ladik, B. Kızıoğlu yaylası 28.VII.1990, 5♂♂. AMASYA: Akdağ, Karakise, 1450 m 10.VII.2001, 1♂, 1♀; Kapaklı, 11.VII.1998, 1♂; Taşova, Destek boğazı 15.VII.1998, 2♂♂, 2♀♀.

Habitat: Gelemen'den elde edilen kelebekler ısırgan (*Urtica* sp.) üzerinde beslenen tırtılların kültüre alınmasıyla elde edilmiştir. Diğer örnekler vejetasyonun iyi geliştiği ve ortamda *Urtica* sp.'lerin bol olduğu habitatlardan toplanmıştır. Tırtıl kültüründen larva parazitoiti olarak bir Tachinidae (Diptera) türü elde edilmiştir.

Cins: *Vanessa* Fabricius, 1807

Tip tür: *Papilio atalanta* L., 1758

Vanessa atalanta (L. 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen'de şubat ayından itibaren uçmaya başlamakta ve tüm mevsim görülmektedir. Ladik, B. Kızıoğlu, 1.VIII.1999, 1♂; Akdağ, Ladik yaylası, 23.VII.2000, 2♂♂.

Habitat: Vejetasyonun iyi geliştiği ve ortamda *Urtica* sp.'lerin yoğun bulunduğu habitatlarda bulunmaktadır.

Cins: *Cynthia* Fabricius 1807

Tip tür: *Papilio cardui* L., 1758

Cynthia cardui L., 1758

Araştırma alanının hemen her yerinde görülen göçmen kelebek türüdür. Turhal (Tokat)'da 1995 yılında büyük bir salgın yapmıştır (Çam ve Avcı, 1998).

Cins: *Aglais* Dalman, 1816

Tip tür: *Papilio urticae* L., 1758

Aglais urticae (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kocacık tepesi, 2065 m 20.VIII.1998, 3♂♂, 3♀♀.

Habitat: Vejetasyonun iyi durumda olduğu ve *Urtica* sp.'lerin bulunduğu bir habitattan toplanmıştır.

Cins: *Polygonia* Hübner [1819]

Tip tür: *Papilio c aureum* L., 1758

Polygonia album (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 30.VII.2000, 1♂; Akdağ, Ladik yaylası, 1300 m 28.VII.2000, 1♂, 1♀; Ladik, B. Kızıoğlu, 4.VII.1999, 3♀♀, 8.VIII.1999, 1♂. AMASYA: Akdağ, Karakise, 1450 m 10.VII.2001, 1♂.
Habitat: Örnekler ağaç ve çalılık alandan toplanmıştır.

Cins: *Argynnis* Fabricius, 1807

Tip tür: *Papilio paphia* L., 1758

Argynnis (s. str.) paphia (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 3♂♂; Borabay gölü, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Orman kenarlarındaki açık alanlardan toplanmıştır.

Argynnis (Pandoriana) pandora ([Dennis & Schfermüller], 1775)

İncelenen materyal: SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası, 23.VII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ verici yolu, 20.VIII.1998, 1♀, 1♂; Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 1♀; Akdağ, Karakise, 1400 m 10.VII.2001, 1♀.

Habitat: Örnekler çalılık alandan toplanmıştır.

Argynnis (Speyeria) aglaja (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 1♂, 30.VII.1998, 1♀; Zeyfe, 23.VII.1998, 4♂♂. SİNOP: Boyabat, 28.VI.2001, 1♂.

Habitat: Örnekler orman içi açık alanlardan toplanmıştır.

Cins: *Issoria* Hübner, [1819]

Tip tür: *Papilio lathonia* L., 1758

Issoria lathonia (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası, 3.VII.1999, 1♂, 1♀; B. Kızıoğlu, 11.VIII.1998, 2♂♂; Soğanlı, 12.VIII.1998, 2♂♂. AMASYA: Akdağ, 20.VIII.1998, 2♂♂; Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 1♂, 1♀.

Habitat: Orman içlerindeki açık alanlardan toplanmıştır.

Cins: *Bolaria* Moore, (1900)

Tip tür: *Papilio pales* [Denis & Scheffermüller], 1775

Bolaria (Clossiana) euphrosyne (L., 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Merkez, Özören, 15.IX.1998, 1♂; Ladik, B. Kızıoğlu, 100 m 5.VII.1990, 1♂.

Habitat: Örnekler küçük çalılıkların olduğu alandan alınmıştır.

Cins: *Melitaea* Fabricius, 1807

Tip tür: *Papilio cinxia* L., 1758

Melitaea cinxia (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Kapaklı, 1.VI.2001, 2♀♀; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♀. SİNOP: Boyabat, Bürüklü, 24.V.2000, 1♂, 1♀.

Habitat: Örnekler sulak ve çayırılık alanlarda çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Melitaea phoebe (Goeze, 1779)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Hamamayağı, 8.VIII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Gümüşhacıköy, 25.V.2000, 1♀. KASTAMONU: Merkez, 29.VI.2001, 1♀; Tosya, Çifter 26.V.2001, 2♀♀. Habitat: Örnekler dere kenarlarında ve vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Melitaea didyma (Esper, [1779])

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 12.VI.2000, 1♀. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 2♂♂, 23.VII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♀, 10.VII.2001, 1♂, 1♀; Karakise, 5.VIII.1998, 1♂, 10.VII.2001, 1♂, 1♀; Soku, 23.VII.1998, 1♂, 1♀; Akdağ verici yolu, 20.VIII.1998, 1♂; Aksalur, 8.VI.2001, 1♀; Ziyaret, 15.VII.1998, 2♂♂, 16.VII.2001, 1♂; Kışlacık, 10.VII.2001, 1♂, 1♀. KASTAMONU: Tosya, 25.V.2000, 1♀; Çifter, 28.VI.2001, 2♂♂, 1♀. Habitat: Örnekler çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Cins: **Melicta** Billberg, 1820

Tip tür: *Papilio athalia* Rottemburg, 1775

Melicta athalia (Rottemburg, 1775)

İncelenen materyal: AMASYA: Taşova, Destek boğazı, 14.VII.1999 2♂♂.

Habitat: Örnekler orman kenarındaki küçük Leguminosae'nin bulunduğu alandan toplanmıştır.

Cins: **Euphydryas** Scudder, 1872

Tip tür: *Papilio phaeton* Durury, [1773]

Euphydryas (Eurodryas) aurinia (Rottemburg, 1775)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Suluova yolu 6. km, 1.VI.2001, 7♂♂.

Habitat: Meşe ve kayından oluşan orman kenarındaki açık alandan toplanmıştır.

SATYRIDAE

Cins: **Melanargia** Meigen, 1828

Tip tür: *Papilio galethea* L. 1758

Melanargia galethea (L., 1758)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 5♂♂, 23.VII.1998, 1♀; Zeyfe, 23.VII.1998, 4♂♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♀, 1♂; Taşova, Destek boğazı, 14.VII.1998, 3♂♂, 1♀. SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 14.VII.1998, 1♀. SİNOP: Gerze, 29.VI.2001, 1♂. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 2♂♂, 1♀.

Habitat: İyi gelişmiş çayırlardan toplanmıştır.

Melanargia larissa (Geyer, [1828])

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kocacık tepesi, 2065 m 20.VIII.1998, 1♀; Kapaklı, 11.VII.1999, 1♂; Zeyfe, 23.VII.1998, 1♂. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VII.2001, 4♂♂, 1♀.

Habitat: Örnekler vejetasyonun iyi geliştiği çayırlardan toplanmıştır.

Cins: **Hipparchia** Fabricius, 1807

Tip tür: *Papilio hermione* L., 1764

Hipparchia (s.str.) syriaca (Staudinger, 1871)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 30.VII.1998, 2♂♂; Zeyfe, 23.VII.1998, 2♂♂, 5.VIII.1998, 1♂; Ormanözü 20.VIII.1998, 1♀; Çakallar, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Örnekler, *Quercus* sp., *Astragalus* sp., çiçekli bitkiler ve Graminae'nin bulunduğu yamaç ve dere içi habitatlardan toplanmıştır.

Hipparchia (Parahipparchia) pellucida (Stauder, 1924)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu yaylası (Büyük göz), 1600 m 3.VII.1990, 1♂. AMASYA: Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 6♂♂, 1♀; Borabay gölü, 15.VII.1998, 1♀; Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 1♀. KASTAMONU: Hanönü, 29.VI.2001, 1♂.

Habitat: Örnekler destek boğazında, kayın ormanı kenarında, küçük Leguminosae, *Rubus* sp. eğrelti otları, Graminae ile kaplı yamaç araziden toplanmıştır.

Cins: **Chazara** Moore, [1893]

Tip tür: *Papilio briseis* L., 1764

Chazara (s.str.) briseis (L., 1764)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kocacık tepesi, 20.VIII.1998, 1♀; Zeyfe, 23.VII.1998, 1♂, 1♀; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 1♂; Karakise, 5.VIII.1998, 1♂; Ziyaret, 15.VII.1998, 1♀; Çakallar, 15.VII.1998, 2♂♂.

Habitat: Ortamda *Astragalus* sp., *Thymus* sp., Graminae ve çiçekli bitkilerin bulunduğu habitatlardan toplanmıştır.

Cins: **Brintesia** Fruhstorfer [1911]

Tip tür: *Papilio proserpina* [Denis & Scheffermüller], 1775

Brintesia circe (Fabricius, 1775)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Karakise, 5.VIII.1998, 1♀; Kapaklı, 11.VII.1998, 1♂; 23.VII.1998, 1♀.

Habitat: Yol kenarlarından ve vejetasyonun iyi geliştiği alanlardan toplanmıştır.

Cins: **Pseudochazara** De Lesse, 1951

Tip tür: *Hipparchia pelopea* Klug, 1832

Pseudochazara geyeri (Herrich - Schaffer [1846])

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ verici yolu, 1900 m 20.VIII.1998, 6♂♂, 2♀♀.

Habitat: Kelebekler nispeten kurumuş vejetasyondan, taşlık yamaç araziden toplanmıştır.

Cins: **Arethusana** de Lesse, 1951

Tip tür: *Papilio arethusana* [Denis & Scheffermüller], 1775.

Arethusana arethusana ([Denis & Scheffermüller], 1775)
İncelenen materyal: AMASYA: Kale, 15.VII.1998, 1♂; Akdağ, Kapaklı, 15.VII.1999, 1♂; Karakise, 1450 m 5.VIII.1998, 4♂♂, 1♀; Aktaş, 5.VIII.1998, 3♂♂, 2♀♀.
Habitat: Vejetasyonun özellikle çayır bitkilerinin zengin olduğu alandan toplanmıştır.

Cins: ***Erebia*** Dalman, 1816
Tip tür: *Papilio ligea* L., 1758

Erebia aethiops (Esper, [1777])
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 14.VII.1998, 2♂♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 6♂♂; 23.VII.1998 2♂♂; 30.VII.1998, 1♂, 1♀; Karakise, 1450 m 10.VII.2001, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♂; Taşova, Destek boğazı 14.VII.1998, 5♂♂, 2♀♀.
Habitat: Orman kenarlarında iyi gelişmiş Graminae'lerin bulunduğu alanlardan toplanmıştır.

Cins: ***Maniola*** Schrank, 1801
Tip tür: *Papilio jurina* L., 1758

Maniola jurina (L., 1758)
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Soğanlı, 2♂♂, 2♀♀; B. Kızıoğlu, 3♂♂, 3♀♀. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 23.VII.1998, 1♂, 1♀; Kale, 14.VII.1998, 1♂; Zeyfe, 5.VIII.1998, 1♀; Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 3♂♂, 1♀; Borabay Gölü, 15.VII.1998, 2♂♂, 4♀♀.
Habitat: Araştırma sahasında yaygın olan ve yer yer yoğunluk oluşturan bir kelebek türüdür. Çayırıklarda bulunmaktadır.

Cins: ***Coenonympha*** Hubner, [1819]
Tip tür: *Papilio geticus* Esper, [1793]

Coenonympha arcania (L., 1761)
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 1150 m 3.VII.1990, 2♂♂, 2♀♀. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 11.VII.1998, 1♂, 1♀, 23.VII.1998, 1♀; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Taşova, Destek boğazı, 15.VII.1998, 1♂.
Habitat: Kelebekler küçük çalılıkların etrafında uçuşurken toplanmıştır.

Coenonympha pamphilus (L., 1758)
İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen'de hazirandan kasım ayına kadar görülmektedir. Özören, 9.IX.1998, 1♂; Ladik, Cüce köy, 12.VIII.1998, 1♂; B. Kızıoğlu, 25.VII.1999, 1♂. Ayrıca diğer araştırma alanlarında da bulunan yaygın bir kelebek türüdür.
Habitat: Çayırılık alanlarda bulunmaktadır.

Cins: ***Pararge*** Hubner [1819]
Tip tür: *Papilio aegeria* L., 1758

Pararge aegeria (L., 1758)
İncelenen materyal: SAMSUN: Merkez, Özören, 15.IX.1998, 2♂♂, 1♀; Ladik, B. Kızıoğlu, 1.VII.1998, 1♂, 8.VIII.1998, 1♂, 1♀.

Habitat: Örnekler çalılık, nispeten rutubetli yerlerden toplanmıştır.

Cins: ***Lasiommata*** Westwod, 1841
Tip tür: *Papilio megera* L., 1767

Lasiommata maera (L., 1758)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kocacık tepesi, 2065 m 20.VIII.1998, 1♀; Çakallar, 15.VII.1998, 2♂♂. ÇORUM: Osmancık, 28.VI.2001, 1♂.
Habitat: Örnekler çayırılık alan ve meyve bahçeleri arasından toplanmıştır.

Cins: ***Kirinia*** Moore, [1893]
Tip tür: *Lasiommata epimenides* Menetries

Kirinia roxellana (Cramer, [1777])
İncelenen materyal: KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 1♂.
Habitat: Örnek meyve bahçesinden alınmıştır.

LYCAENIDAE

Cins: ***Quercusia*** verity, 1943
Tip tür: *Papilio quercus* L.

Quercusia quercus (L., 1758)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Soku, 23.VII.1998, 1♀.
Habitat: Örnek meşe (*Quercus* sp.) çalılıklarının üzerinden alınmıştır.

Cins: ***Satyrium*** Scudder, 1876
Tip tür: *Lycaena fuliginosa* Edwards, 1861

Satyrium (Strymonidia) spini (Fabricius, 1787)
İncelenen materyal: AMASYA: Aksalur, 30.V.2001, 1♂, 1♀.
Habitat: Örnekler çalılık yamaç araziden alınmıştır.

Satyrium (Nordmannia) ilicis (Esper, [1779])
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 4.VIII.1990, 2♂♂, 2♀♀, 4.VII.1998, 1♂; Ladik yaylası, 23.VII.2000, 1♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 1.VIII.1999, 1♂; Zeyfe, 23.VII.1998, 1♂; Soku, 23.VII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♀; Taşova, Destek boğazı, 14.VII.1998, 1♂. KASTAMONU: Hanönü, 29.VI.2001, 2♂♂, 2♀♀; Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 1♀.
Habitat: Kelebekler, *Prunus* sp.'lerin yoğun olduğu çalılık alanlardan toplanmıştır.

Cins: ***Callophrys*** Billberg, 1820
Tip tür: *Papilio rubi* L. 1758

Callophrys rubi (L., 1758)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂.
Habitat: Örnek meşe üzerinden alınmıştır.

Cins: ***Lycaena*** Fabricius, 1807
Tip tür: *Papilio phleas* L., 1761

***Lycaena phleas* (L., 1761)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Özören, 15.IX.1998, 1♂; Gelemen, 20.VII.1998, 2♂♂, 26.VI.1999, 2♂♂, 2♀♀; Ladik, Hamamayağı, 8.VIII.1999, 1♀; Soğanlı, 12.VIII.1998, 2♂♂; B. Kızıoğlu, 12.VIII.1998, 2♂♂. AMASYA: Akdağ, Verici yolu, 20.VIII.1998, 1♂; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 2♂♂; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂.

Habitat: Örnekler vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Cins: *Heodes* Dalman, 1816

Tip tür: *Papilio virgaureae* L., 1758

***Heodes (Alciphronia) alciphron* (Rottemburg, 1775)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası, 23.VII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 2♀♀, 1♂; Taşova, Destek boğazı, 14.VII.1999, 1♂.

Habitat: Vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

***Heodes (Loweia) tityrus* (Poda, 1761)**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 23.VII.1998, 1♂, 12.VII.1999, 1♂; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 1♂, 1♀; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♀, 1♂; Karakise, 10.VII.2001, 1♂. SAMSUN: Ladik, Suluova yolu 6. km, 1.VI.2001, 1♀.

Habitat: Örnekler çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Cins: *Thersamonia* Verity, 1919

Tip tür: *Papilio thersamon* Esper, [1784]

***Thersamonia thersamon* (Esper, (1784)**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Soku, 23.VII.1998, 1♀.

***Thersamonia (Thersomaljaena) dispar* ([Haworth,], 1802)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 6.VI.2000, 1♀.

Cins: *Lampides* Hubner, 1819

Tip tür: *Papilio boeticus* L.

***Lampites boeticus* (L., 1767)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 20.X.2000, 1♂.

Cins: *Cupido* Schrank, 1801

Tip tür: *Papilio minumus* Fueseli, 1775

***Cupido (s. str.) minumus* (Fuessly, 1775)**

İncelenen materyal: AMASYA: Çakallar, 15.VII.1998, 1♂.

***Cupido osiris* (Meigen, [1829])**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 5.VIII.1998, 1♂; 1.VI.2001, 2♂♂; Aksalur, 31.V.2001, 1♂.

Habitat: Her iki kelebek türü rutubetli toprak üzerinden toplanmıştır.

***Cupido (Everes) argiades* (Pallas, 1771)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 18.VIII.1998, 1♀; Özören, 15.IX.1998, 2♂♂; Ladik, B. Kızıoğlu, 20.VIII.1999, 2♂♂, 23.VII.2000, 1♀. AMASYA: Akdağ, 14.VII.1999 1♂.

Habitat: Örnekler rutubetli çayırliklardan toplanmıştır.

Cins: *Glaucopsyche* Scudder, 1872

Tip tür: *Lycaena lygdamus* Doubleday

***Glaucopsyche alexis* (Poda, 1761)**

İncelenen materyal: SİNOP: Boyabat, 29.VI.2001, 1♂, 1♀; Bürüklü, 24.V.2000, 1♂.

Habitat: Örnekler *Onobrychis* sp. ve *Vicia* sp.'lerin hakim olduğu habitattan toplanmıştır.

Cins: *Pseudophilotes* Beuret, 1958

Tip tür: *Papilio baton* Bergstrasser

***Pseudophilotes vicrama* (Moore, 1865)**

İncelenen materyal: KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 2♂♂, 2♀♀.

Habitat: Kelebekler çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Cins: *Chilades* Moore [1881]

Tip tür: *Papilio laius* Stoll [1780]

***Chilades (Freyeria) trochylus* (Freyer, [1843])**

İncelenen materyal: AMASYA: Ziyaret, 15.VII.1998, 1♂; Akdağ, Aydınlık, 20.VIII.1998, 1♂; Aksalur, 1.VI.2001, 1♂.

Habitat: Kelebekler küçük çalılıkların olduğu kuru habitatlardan toplanmıştır.

Cins: *Plebejus* Kluk, 1802

Tip tür: *Papilio argus* L.

***Plebejus (s. str.) argus* (L., 1758)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Suluova yolu 6. km, 1.VI.2001, 2♂♂, 2♀♀; Soğanlı, 12.VIII.1998, 1♂; Cüce köy, 12.VIII.1998, 1♀; Aktaş yaylası, 12.VIII.1998, 1♀. AMASYA: Akdağ 30.VII.1998, 2♂♂. 20.VIII.1998, 1♀.

Habitat: Örnekler orman kenarındaki vejetasyonun nispeten iyi olduğu yerlerden toplanmıştır.

***Plebejus (Plebejides) pylaon* (Fisher de Waldheim, 1832)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 23.VII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Karakise, 10.VII.2001, 7♂♂. KASTAMONU: Tosya, 25.V.2000, 2♂♂.

Habitat: Örnekler çalılık alanlardan toplanmıştır.

***Plebejus (Lycoides) idas* (L., 1761)**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 2♂♂, 1♀.

***Plebejus (Kretania) eurypilus* (Freyer, 1852)**

İncelenen materyal: TOKAT: Şenyurt, 21.V.2001, 1♂.

Plebejus (Kretania) psylorita (Freyer,1845)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 5.VIII.1998, 1♀

Cins: **Polyommatus** Latreille, 1804
Tip tür: **Papilio icarus** Rottemburg

Polyommatus (Aricia (Eumedonia)) eumedon (Esper, [1780])
İncelenen materyal: KASTAMONU: Merkez, 29.VI.2001, 1♂.

Polyommatus (Albulina (Plebejidea)) loewii (Zeller, 1847)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 1♀. SİNOP: Boyabat, 29.VI.2001, 1♂.
Habitat: Çam ormanında ki açık alanlardan toplanmıştır.

Polyommatus (Aricia) agestis ([Denis & Schef.] 1775)
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 8.VIII.1998, 1♂, 1♀; Akdağ, Ladik yaylası, 23.VII.1998, 1♂; Cüce köy, 12.VIII.1998, 1♀; Hamamayağı, 8.VIII.1998, 1♂; Gelemen, 20.VII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 23.VII.1998, 1♂, 30.VII.1998, 1♂; Karakise, 23.VII.1998, 1♂, 1♀, 10.VII.2001, 1♂, 1♀; Zeyfe 23.VII.1998, 1♂; Soku, 23.VII.1998, 1♂; Ormanözü, 20.VIII.1998, 3♂♂, 4♀♀; Taşova, Destek boğazı, 12.VIII.1998, 1♀; Kale, 14.VII.1998, 1♀; Yenice, 15.VII.1998, 1♀. SİNOP: Boyabat, Bürüklü, 24.V.2000, 1♂; Gerze, 24.V.2000, 1♂.
Habitat: Vegetasyonun iyi geliştiği çayırılık nispeten kuru habitatlardan toplanmıştır. Amasya Ormanözü'nde bazı alanlarda yüksek popülasyon oluşturduğu belirlenmiştir.

Polyommatus (Aricia) artaxerxes (F., 1793)
İncelenen materyal: KASTAMONU: Tosya, Çifter, 29.VI.2001, 1♀.
Habitat: Örnek çayırılık alandan alınmıştır.

Polyommatus (Agriades) glandon (de Prunner, 1798)
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 1.X.1999, 1♂, 2♀♀. AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 1♂. ORDU: Merkez, 12.V.2000, 1♂.
Habitat: Kelebekler çalılıkların arasındaki çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır

Polyommatus (Ciyaniris) semiargus (Rott., 1775)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 1.VI.2001, 4♂♂; Karakise, 10.VII.2001, 2♂♂, 1♀. SİNOP: Boyabat, 29.VI.2001, 1♂.
Habitat: Örnekler dere kenarlarındaki bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Polyommatus (Agrodiaetus) damon (Scheffermüller, 1775)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kocacık tepesi, 20.VIII.1998, 1♀; Kapaklı, 11.VII.1999, 1♂.

Polyommatus (Agrodiaetus) damone (Eversman,1841)

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Aktaş, 5.VIII.1998, 1♀.

Polyommatus (Agrodiaetus) poseidon (Herrich-Schaffer [1851])
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Soku, 23.VII.1998, 2♂♂.
Habitat: Üç *Agrodiaetus* türü de çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Polyommatus (Admetusia) admetus ((Esper, [1783]))
İncelenen materyal: AMASYA: Kale, 15.VII.1998, 4♂♂; Yenice, 15.VII.1998, 1♂; Çakallar, 15.VII.1998, 1♂; Akdağ, Zeyfe, 5.VII.1998, 1♂, 12.VII.1998, 1♂, 23.VII.1998, 1♂; Soku, 23.VII.1998, 2♂♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♂.

Polyommatus (Admetusia) ripartii (Freyer, [1830])
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 23.VII.1998, 1♂, 30.VII.1998, 2♂♂; Soku, 23.VII.1998, 3♂♂; Zeyfe, 23.VII.1998, 1♀.
Habitat: Her iki tür de nispeten kuru çayırılık habitatlardan toplanmıştır.

Polyommatus (Neolysandra) colestinus (Eversman, 1843)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 1.VI.2001, 1♀.

Polyommatus (Thersitesia) thersites Canterer, [1835]
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Hamamayağı, 8.VIII.1999, 1♀; Soğanlı, 12.VIII.1998, 1♂. AMASYA: 12.VII.1998, 1♂, 23.VII.1998, 1♂, 1♀; 5.VIII.1998, 1♀, 1.VI.2001, 1♂; Karakise, 5.VIII.1998, 1♂, 1♀; 10.VII.2001, 2♂♂; Kapaklı; 30.VII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♂; Yenice 15.VII.1998, 2♂♂; Ormanözü, 20.VIII.1998, 1♀; Çakallar, 15.VII.1998, 1♀; Taşova, Destek boğazı, 12.VIII.1998, 1♂; Soku, 23.VII.1998, 1♂; Kale, 15.VII.1998, 2♂♂. ÇORUM: Osmancık, 28.VI.2001, 1♂. KASTAMONU: Hanönü, 29.VI.2001, 1♂. SİNOP: Boyabat, Bürüklü, 24.V.2000, 1♂.
Habitat: Vegetasyonun iyi durumda olduğu ve ortamda Leguminosae familyası bitkilerinin bulunduğu habitatlardan toplanmıştır.

Polyommatus (Plebicula) amanda (Schneider, 1792)
İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Hamamayağı, 8.VIII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 1.VI.2001, 1♂; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Ziyaret, 15.VII.1998, 1♂. SİNOP: Boyabat, 29.VI.2001, 1♂.
Habitat: Orman ve meyve bahçelerinin kenarındaki çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Polyommatus (Meleageria) daphnis ([Denis & Schf.], 1775)
İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Soku, 5.VIII.1998, 1♂; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 6♂♂, 4♀♀; Zeyfe, 5.VIII.1998, 5♂♂, 1♀; Karakise, 10.VII.1998, 1♂, 5.VIII.1998, 14♂♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 2♂♂, 2♀♀; Kocacık tepesi, 2065 m ? 1♂.

Habitat: Akdağ'da batı-doğu istikametinde Soku-Aktaş güzergahında 1200-1500 m rakımda yer yer yüksek yoğunlukta bulunmaktadır. Bu alanda hakim bitki örtüsü, çam, meşe, *Astragalus* sp. *Thymus* sp. *Murribium astracanicum* ve diğer bazı bitki türlerinden oluşmaktadır.

***Polyommatus (Lysandra) coridon* (Poda, 1761)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 12.VIII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 30.VII.1998, 5♂♂; Zeyfe, 23.VII.1998, 2♂♂, 5.VIII.1998, 1♂; Tepeyayla, 5.VIII.1998, 5♂♂, 1♀; Karakise, 5.VIII.1998, 1♂, 10.VII.2001, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 2♂♂.

Habitat: Orman içi ve kenarlarında çiçekli bitkilerin yoğun olduğu alanlardan toplanmıştır.

***Polyommatus (Lysandra) bellargus* (Rottemburg, 1775)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Akdağ, Ladik yaylası, 12.VIII.1998, 1♀; Hamamayağı, 8.VIII.1999, 1♂. AMASYA: Yenice, 15.VII.1998, 1♂, 1♀; Akdağ, Kapaklı, 1.VI.2001, 1♂; Zeyfe, 1.VI.2001, 1♂; Karakise, 5.VIII.1998, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 1♂; Aydınlık, 20.VIII.1998, 1♂; Ormanözü, 20.VIII.1998, 1♀; Verici yolu, 20.VIII.1998, 1♀. KASTAMONU: Tosya, 25.V.2000, 3♂♂. SİNOP: Gerze, 24.V.2000, 1♂.

Habitat: Kelebekler vejetasyonun iyi geliştiği yerlerde çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

***Polyommatus (s. str.) eroides* (Frivaldsky, 1835)**

İncelenen materyal: AMASYA: Kapaklı, 1.VII.1999, 1♀.

***Polyommatus (s. str.) eros* (Ochsenheimer, 1808)**

İncelenen materyal: AMASYA, Akdağ, Zeyfe, 5.VIII.1998, 1♂.

***Polyommatus (s. str.) icarus* (Rottemburg, 1775)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 29.VI.1999, 1♂, 9.VIII.1998, 1♂, 18.VIII.1998, 1♂, 1.IX.1998, 1♂, 7.IX.1998, 1♂; Ladik, B. Kızıoğlu, 1.VIII.1999, 1♂, 20.VIII.1999, 1♂; Aktaş yaylası, 14.VII.1998, 2♂♂, 1♀; Cüce köyü, 12.VIII.1998, 4♂♂; Hamamayağı, 8.VIII.1998, 1♂; Ladik yaylası, 14.VII.1998, 1♂; Soğanlı, 12.VIII.1998, 1♂, 1♀; Özören, 15.IX.1998, 1♂, 1♀. AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 23.VII.1998, 1♂, 30.VII.1998, 1♀; 10.VIII.1998, 1♂; Soku, 23.VII.1998, 1♂; Zeyfe, 5.VIII.1998, 2♂♂, 1♀; Karakise, 1.VI.2001, 1♂; Aktaş, 5.VIII.1998, 2♂♂; Taşova, Destek boğazı, 12.VIII.1998, 1♂; Çakallar, 15.VII.1998, 1♂; Borabay, 1♂; Gümüşhacıköy, 25.V.2000, 1♀. SİNOP: Boyabat, 29.VI.2001, 2♂♂; Bürüklü, 24.V.2000, 2♀♀; Gerze, 24.V.2000, 1♂.

Habitat: Araştırma sahasında yaygın ve yoğun olarak bulunan bir kelebek türüdür. Özellikle Leguminosae bakımından zengin habitatlarda bulunmaktadır.

HESPERIIDAE

Cins: *Pyrgus* Hübner, 1819

Tip tür: *Papilio malvae* L.

***Pyrgus malvae* (L., 1758)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 23.VII.1998, 1♂. ORDU: Merkez, 12.V.2000, 1♂. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 26.VI.2001, 1♂.

Habitat: Örnekler çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

***Pyrgus serratulae* (Rambur, [1839])**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Karakise, 10.VII.2001, 1♂.

***Pyrgus cisii* (Rambur, 1839)**

İncelenen materyal: KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2000, 1♀.

Cins: *Sipialia* Swinhoe, 1913

Tip tür: *Hesperia galba* F.

***Sipialia sertorius* (Hoffmannsegg, 1804)**

İncelenen materyal: AMASYA: Ziyaret, 15.VII.1998, 1♂.

Habitat: Meyve bahçeleri arasındaki vejetasyondan alınmıştır.

Cins: *Carcharodus* Hübner, 1820

Tip tür: *Papilio alcea* Esper

***Carcharodus +3us (s.str.) alcea* (Esper, [1780])**

İncelenen materyal: SAMSUN: Gelemen, 7.IX.1998, 1♂, 1♀, 20.IX.1998, 1♀. AMASYA: Akdağ, Tepeyayla, 5.VIII.1998, 1♂, 1♀; Çakallar, 15.VII.1998, 1♀.

Habitat: Kelebekler çayırılık alanda çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

***Carcharodus (Lavatheria) stauderi* (Reverdin, 1913)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Akdağ, Ladik yaylası, 1500 m 23.VII.1998, 1♀. AMASYA: Akdağ, Sugözü, 1.VIII.1998, 1♂; Karakise, 1450 m 10.VII.2001, 1♂, 1♀.

Habitat: Kelebekler dere kenarlarındaki ıslak yol üzerinden yakalanmıştır.

***Carcharodus (Lavatheria) lavatherae* (Esper, [1783])**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Soku, 23.VII.1998, 1♀; Karakise, 10.VII.2001, 1♂.

Cins: *Erynnis* Schrank, 1801

Tip tür: *Papilio tages* L.

***Erynnis tages* (L., 1758)**

İncelenen materyal: AMASYA: Akdağ, Kapaklı, 30.VII.1998, 1♂, 1♀, 11.VI.2001, 1♀; Soku, 23.VII.1998, 1♂; Ziyaret, 15.VII.1998, 1♀.

Habitat: Orman kenarındaki çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Cins: *Thymelicus* Hübner, 1819

Tip tür: *Papilio acteon* Rottemburg

***Thymelicus novus* (Reverdin, 1916)**

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, B. Kızıoğlu, 4.VIII.1999, 2♂♂. AMASYA: Akdağ, Zeyfe, 23.VII.1998, 1♂; Karakise, 10.VII.2001, 2♂♂.

Habitat: Örnekler oldukça korunaklı vejetasyonun çok iyi geliştiği hakim bitkilerin Graminae'nin oluşturduğu habitatlardan toplanmıştır.

Thymelicus lineolus (Ochsenheimer, 1808)

İncelenen materyal: KASTAMONU: Merkez, 29.VI.2001, 1♂; Tosya, Çifter, 29.VI.2001, 2♂♂, 2♀♀.

Habitat: Çiçekli bitkiler üzerinden toplanmıştır.

Thymelicus sylvestris (Poda, 1761)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 14.VII.1998, 1♂. AMASYA: Akdağ, Soku, 23.VII.1998, 1♂, 1♀; Kapaklı, 11.VIII.1999, 1♂. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 1♂.

Habitat: Küçük çalılık ve Graminae'lerin olduğu bir alandan toplanmıştır.

Cins: **Hesperia** F. 1793

Tip tür: *Papilio comma* L.

Hesperia comma (L. 1758)

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 12.VIII.1998, 1♂, 1♀. AMASYA: Ormanözü, 20.VIII.1998, 1♀.

Cins: **Ochlodes** Scudder, 1872

Tip tür: *Hesperia nemorum* Boisduval

Ochlodes venatus (Bremer & Grey, [1853])

İncelenen materyal: SAMSUN: Ladik, Aktaş yaylası, 14.VII.1999, 1♂; B. Kızıoğlu, 4.VII.1999, 4♂♂, 6♀♀; Kavak, Çakallı, 31.VII.1998, 1♂. AMASYA: Kapaklı, 30.VII.1998, 1♂, 11.VIII.1998, 1♂; Akdağ, Zeyfe, 29.VIII.1998, 2♂♂; Karakise, 5.VIII.1998, 1♀. KASTAMONU: Tosya, Çifter, 28.VI.2001, 1♀; Merkez, 28.VI.2001, 1♂.

Habitat: Örnekler küçük çalılıkların bulunduğu ve vejetasyonun iyi durumda olduğu yerlerden toplanmıştır. B. Kızıoğlu köyünde hakim çalılıkların *Quercus* sp. olduğu korunaklı alanda oldukça yüksek sayılabilecek popülasyon oluşturduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın yapıldığı alanlarda yaygın olarak bulunan türlerden *Pieris brassicae* L. ve *Pieris (Artogeia) rapae* (Pieridae)'nin tırtıllarının lahanaya, kolza ve brokkolide beslendikleri ve yer yer ekonomik düzeyde zararlı popülasyon oluşturdukları tespit edilmiştir. *P. brassicae*'nin tırtıllarının yabancı hardal (*Sinapis arvensis*) ile de beslendiği gözlenmiştir. Bu böceklerle yapılacak mücadelede larva parazitoidlerinin etkin olduğu göz önüne alınarak seçici insektisitler kullanılmalıdır. Yörede saptanan ve tırtılları bazı meyve türlerinde beslenen *Aporia crataegi* (Pieridae)'nin popülasyonunun fazla yüksek olmadığı görülmüştür. Yine yörede yaygın olan ve yer yer yoğunluk oluşturan türlerden *Polyommatus icarus* (Lycaenidae) İsrail'de

bezelye zararlısı olarak bildirilmektedir (Rıvınay, 1962). Ege Bölgesi'nde bürülcede önemli bir zararlı olarak bildirilen *Lampites boeticus* (Lycaenidae) kelebek türünün (Kaya ve Hıncal, 1991) popülasyonu yörede son derece düşük bulunmuştur.

Pieris (Artogeia) napi, *Colias crocea* (Pieridae), *Cynthia cardui* (Nymphalidae), *Maniola jurtina*, *Coenonympha pampilus* (Satyridae), *Polyommatus (Aricia) agestis*, *Polyommatus (Meleageria) daphnis* (Lycaenidae) ve *Ochletes venustus* (Hesperiidae) türlerinin popülasyonları şimdilik iyi durumdadır.

Avrupa kırmızı listesinde bulunan ve Türkiye'de nesilleri tehlikede olarak gösterilen türlerden, *Zeynthia cerisyi* (Papilionidae), *Euphydryas aurina*, *Melitaea cinxia*, *Melitaea didyma*, *Melitaea phoebe* (Nymphalidae), *Kirinia roxelana* (Satyridae), *Polyommatus (Agrodiaetus) admetus*, *Polyommatus (Agrodiaetus) damon*, *Polyommatus (Agrodiaetus) ripartii*, *Polyommatus (Eumedonia) eumedon*, *Polyommatus eroides*, *Polyommatus eros*, *Pseudophilotes vicrama* (Lycaenidae)'nin popülasyonları araştırmanın yürütüldüğü alanlarda düşük düzeydedir. Yine Avrupa'da kırmızı liste de bulunan *Polyommatus (Thersitesia) thersites* türünün popülasyonu yörede kırmızı listede bulunan diğer türlere göre oldukça yüksek düzeydedir.

Yukarıda bahsedilen bazı türler hariç, araştırma sahasında bulunan diğer türlerin popülasyonları oldukça düşük durumdadır. Bunların tehdit altında oldukları ve gelecekte yoğunluklarının daha da azalacağı izlenimi oluşmuştur. Nitekim, yapılan bir çalışmada Akdağ'ın özellikle kuzey kısımlarında aşırı otlatma sonucu vejetasyonun son derece tahrip olduğu bir iki tür hariç, hemen hiç kelebek türüne rastlanmadığı tespit edilmiştir (Avcı, 1999). Akdağ'da tespit edilen kelebek türleri genellikle Akdağ'ın orta hattında Kapaklı Zeyfe, Aktaş güzergahında 1100-1500 m rakımlarda söz konusu köylerin yakınında, orman ve dere içlerinden insan ve hayvanların fazla ulaşamadıkları alanlarda nispeten korunaklı yerlerden toplanmıştır. Bu durum göz önüne alınarak Kapaklı-Aktaş hattının kelebek koruma alanı olarak belirlenmesi ve kelebek habitatlarını koruma ve geliştirme çalışmalarının yapılması yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

- Anonymous, 2002. Butterflies: Red Lists. Butterflies (Lepidoptera: Rhopalocera): Endangered / Protected Species, European Red List. <http://ourworld.compuserve.com/homepages/Har/endanger.htm>.
- Avcı, Ü., 1993. Erzurum Yöresi Lycaenidae (Lepidoptera) Türleri Üzerinde Faunistik ve Sistemik Çalışmalar. Atatürk Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü Bitki Koruma Anabilim Dalı, Doktora tezi, 145 s.
- Avcı, Ü., Özbek, H., 1990. Erzurum'da Lahana Yaprak Biti (*Brevicoryne brassicae* (L.)) (Homoptera: Aphididae)'nin Doğal Düşmanları Üzerinde Bir Araştırma. Türk. Entomol. Derg., 15 (1): 37-41.
- Avcı, Ü., Özbek, H., 1996a. Contribution to the Knowledge of Rhopalocera (Lepidoptera) Fauna of Eastern and Northeastern Anatolia of Turkey. Tr. J. of Zoology, 20 (4): 361-373.

- Avcı, Ü., Özbek, H., 1996b. Erzurum ve Bazı Çevre İllerin Lycaenidae (Lepidoptera) Türleri Üzerinde Faunistik Çalışmalar. Tr. J. of Zoology, 20 (Ek sayı): 73-87.
- Avcı, Ü., 1999. Akdağ'da (Samsun -Amasya) Bitki ve Böcek Türlerinin Nesli Yok Oluyor. Ziraat Mühendisliği, 318: 31-32.
- Chinery, M., 1989. Butterflies and Dayflying Moths of Britain and Europa Collins New Generation Guide. William Collins Sons and Co Ltd. London, 313 p.
- Çam, H., Avcı, Ü., 1998. Turhal (Tokat)'da *Cynthia cardui* (L.) (Lepidoptera: Nymphalidae) Salgını Üzerine Bazı Gözlemler. Ekoloji 7 (26): 3-5.
- Hemming, F., 1967. The Generic Names of the Butterflies and Their Type -Species (Lepidoptera: Rhopalocera). Bulletin of the British Museum (Natural History) Entomology. Supplement 9. London 509 p.
- Hesselbarth, G., Van. Oorschot, H., Wagener, S., 1995. Die Tagfalter der Türkei. Band 1, Band 2, Band 3, Printed in Germany, 2107 pp.
- Higgins, L.G., Riley, N.D., 1970. A Field Guide to the Butterflies of Britain and Europe. Collins, London, 380 p.
- Higgins, L.G., 1975. The Classification of European Butterflies. Collins, 320 p.
- Kansu, A., 1961. Türkiye Lepidoptera Faunası İçin İlk Liste. V. Bitki Koruma Bülteni 1: 3-6.
- Kansu, A., 1963. Türkiye Lepidoptera Faunası İçin İlk Liste. V. Bitki Koruma Bülteni 3: 83-85.
- Kaya, N., Hıncal, P., 1991. Ege Bölgesinde Börülcede Zararlı *Lampites boeticus* L. (Lep.:Lycaenidae) *Etiella zinckenalla* Tr. (Lep.:Pyralidae)'nin Bazı Biyolojik Özellikleri ve Mücadelesi Üzerinde Araştırmalar. Türkiye Entomoloji Derg., 15 (1): 51-61.
- Koçak, A. Ö., 1975. New Lepidoptera from Turkey - I – Atalanta (Würzburg) 6 (1): 24-30.
- Koçak, A. Ö., 1976. New Lepidoptera from Turkey - III – Atalanta (Würzburg) 7 (1): 42-46.
- Koçak, A. Ö., 1977. Studies on the Family Lycaenidae (Lepidoptera) Atalanta VIII (1):41-62.
- Koçak, A. Ö., 1979. Studies on the Family Lycaenidae II. New Taxa Records From Turkey - Atalanta (Würzburg) 10 (4a): 309-325.
- Koçak, A. Ö., 1986. Ayaş Dağları Hakkında.- Priamus 4 (1-2): 66-77.
- Koçak, A. Ö., 1989. On the Butterflies of Taurus Mountains in Provinces Antalya and Konya with Some Taxonomic Descriptions and Remarks (Lepidoptera) – Priamus 5 (1-2): 33-68.
- Koçak, A. Ö., 1990. On the Butterflies of Birecik Province – Misc. Pub. CES Ankara 4: 6-7.
- Koçak, A. Ö., 1992. *Lysandra syriaca* ssp. *burak* (n. ssp.) Güney Anadolu'dan Yeni Bir Lycenidae Alttürü (Lepidoptera). Misc. Pub. CES Ankara 16: 1-5.
- Öktem, N., 1962. Bornova (İzmir) Civarında Yakalanan Gündüz Kelebekleri Hakkında I. Türk Biyoloji Dersi (Turkish Journal of Biology) 12: 10-13.
- Öktem, N., 1963. Bornova (İzmir) Civarında Yakalanan Gündüz Kelebekleri Hakkında II. Türk Biyoloji Dersi (Acta Biologica Turcica) 13 (1): 3-6.
- Pierce, F. N., Beirne, B.P., 1968. The Genitalia of the British Rhopalocera and the Larger Moths. E. W. Classey Ltd. 66 p.
- Rivnay, E., 1962. Field Crop Pests in the Near East. Utgeverij. Dr. W.Junk, Den Haag, 448 p.